

هوالعلم

عنوان مقاله

سبک زندگی اسلامی با تأکید بر نقش زنان

گرد آورنده:

مریم عمامی

مدرسه علمیه حضرت زهرا (ص)

سطح دو

۱۳۹۷ زمستان

آدرس الکترونیکی: sa.heydari2015@gmail.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

چکیده

مقصود از سبک زندگی این است که اگر زندگی را به درختی که دارای سه بخشی ریشه، تن و شاخ و برگ و میوه است، تشبیه کنیم؛ سبک زندگی در حقیقت محتوا و موادی است که این ریشه، تن و شاخ و برگ و میوه بر آن استوار است. اسلام آخرین دینی است که خداوند به عنوان دین جامع و کامل برای تأمین سعادت بشر برگزیده و به تمام ابعاد فردی و اجتماعی انسان در همه حوزه‌ها توجه دارد. متون اصلی اسلام، به طور مستقیم به تبیین نقش زنان بر ارزش‌گذاری سبک زندگی اسلامی پرداخته است. اگر زنان در مسیر صحیح الهی قرار گیرند، با توانایی بالقوه‌ی خود می‌توانند خانواده و جامعه را از انحرافات اخلاقی و عقیدتی نجات دهند.

اسلام، زن را مانند مرد برخوردار از روح کامل انسانی و اراده و اختیار می‌داند و او رادر مسیر تکامل که هدف خلقت است می‌بیند و در ضمن این ارزش‌گذاری تکالیفی را نیز برای وی در روابط خانوادگی و اجتماعی معین نموده است. در مقابل همسر وظایفی مانند اطاعت، احترام، تمکین، خوش اخلاقی و پرهیز از تندخوئی، رفق و مدارا را بر عهده دارد و در مقابل فرزندان از همان زمان بارداری و شیردهی وظایفی دارد، در بعد نقش زن در اجتماع اولین شرط حضور زن در اجتماع و پذیرفتن مسئولیت‌های اجتماعی، حفظ حجاب و رعایت حریم عفاف و سخن گفتن به گونه معروف و دور از هرگونه عشوه‌گری می‌باشد تا زمینه فساد فراهم نشود و در کنار اشتغال بپرون از منزل از وظیفه اصلی خویش که حفظ کیان خانواده است، غافل نگردد. این مقاله با موضوع «سبک زندگی اسلامی با تأکید بر نقش زنان» به روش کتابخانه‌ای انجام شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که زن با خودشناسی و تهذیب نفس و انجام وظایف خود در نقش مادری و همسری پایه‌های زندگی سعادتمدانه را بنا نهاده و با درست ایفا کردن وظایف مادری و همسری می‌تواند زمینه‌ساز سعادت افراد خانواده نیز شود.

کلید واژه: سبک، زندگی، اسلام، سبک زندگی اسلامی، زنان

زندگی، همه‌ی سرمایه‌ی انسان برای یک حیات جاویدان است. هرچند در مکتب اسلام، زندگی دنیا هدف نهایی نیست، اما تنها فرصت دست‌یابی به زندگی آرمانی است. از سوی دیگر، زندگی، پر از فرازها و نشیب‌ها و پیچیدگی‌ها و ابهام‌هاست و ابعاد مختلف و گوناگون آن، هر کدام شرایط خاص خود را دارد. زمان نیز پی‌درپی در حال تغییر است و هر لحظه وضع جدیدی را رقم می‌زند. هر فرد نیز ویژگی‌های منحصر به فرد خود را دارد. ضرب این امور در یکدیگر، وضعیت پیچیده و خاصی را پدید می‌آورد که انسان را گاه، سرگردان و مبهوت و گاه، درمانده و ناتوان می‌سازد. موفقیت در زندگی، بسته به درست زندگی کردن است.

سبک زندگی عبارت است از مجموعه‌ای منظم و به هم مرتبط از رفتارهای افراد در زندگی فردی و اجتماعی‌شان که مبتنی بر یک سری بینش‌ها و ارزش‌های برآمده از آن‌هاست. با این بیان، سبک زندگی شامل اموری می‌شود که به زندگی انسان، اعم از بعد فردی و اجتماعی، مادی و معنوی مربوط می‌شود. ارائه‌ی مدلی جامع از سبک زندگی اسلامی، در جامعه‌ی امروز ایران، خصوصاً با توجه به رابطه‌ی متقابل فرهنگ و سبک زندگی، امری ضروری به نظر می‌رسد که مورد تأکید مقام معظم رهبری نیز می‌باشد.

هویت زن و مرد مسلمان، نقطه‌ی استراتژیک تهاجم غرب در عرصه‌ی جنگ نرم به شمار می‌رود. یکی از راهبردهای غرب در راستای تغییر سبک زندگی، تضعیف نهاد خانواده، به وسیله‌ی تغییر هویت زنان مسلمان است؛ که با القای کم ارزش جلوه دادن خانه‌داری و ارزشمند جلوه دادن مشاغل بیرون از منزل، مصرف‌زدگی و ... ابتدا به تغییر نگرش زنان مسلمان و در نتیجه با تقدس‌زدایی و سست کردن پایه‌های خانواده در صدد تغییر سبک زندگی مسلمانان است. در مقابل اسلام به حفظ نهاد خانواده، اهتمام ویژه‌ای دارد. در یک جمله می‌توان گفت خانواده شاهراه اصلی رسیدن به کمال است و همین جایگاه عظیم، سبب شده که دشمنان به وسیله‌ی عوامل مختلف در پی آن باشند که این مسیر را مسدود سازند، بر این اساس، افزایش آگاهی زنان از نقش‌های سازنده‌ی خود و جهت‌دهی آن‌ها به سمت اسلام‌مداری، منجر به پیش گرفتن سبک تربیتی اسلامی در آن‌ها می‌گردد.

الف-سبک زندگی

سبک زندگی ناظر به مسائلی است که متن زندگی انسان را در دنیا شکل می‌دهد. به عبارتی، وقتی از چگونگی زیستن مؤمنانه سخن می‌گویند، تمام مسائلی را که آدمی در متن زندگی با آن مواجه است، باید مد نظر قرار داد و از این رو گستره‌ی سبک زندگی عرصه‌ی وسیعی از رفتار آدمی با خدا، خود، خانواده، جامعه و حتی طبیعت را دربرمی‌گیرد.

سبک زندگی با مفهوم عقل معاش که همان شیوه‌ی زیستن است، یکسان است؛ یعنی عقلی که به انسان می‌گوید چطور باید زندگی کرد. کارکرد این عقل در راستای چگونگی تدبیر زندگی، چاره‌اندیشی درباره‌ی معضلات و مشکلات زندگی، تلاش برای هماهنگی با قوانین شرعی و سازگاری با آن‌ها در سامان‌دهی زندگی مناسب و مطلوب قرار دارد تا انسان را به حیات مؤمنانه رهنمون کند. این نوع عقل در احادیث همان عقل معاش است: «بهترین دلیل بر زیادتی عقل، حسن تدبیر است.»

سبک زندگی اسلامی و عقل معاش، توجه به اجرای اسلام با همه‌ی ابعاد آن در تمام عرصه‌های زندگی آدمی است و می‌توان در دسته بندی مشخص و با ملاحظه‌ی ارتباطات سه گانه‌ی انسان با خدا، خود و خلق، زندگی مؤمنانه‌ای ساخت و با تکیه بر متن سخن و سیره‌ی معصومان شیوه‌ی زیستن را مشق کرد.

(پور امینی، ۱۳۹۲، ص ۱۷)

از تعریف‌هایی که درباره‌ی سبک زندگی به دست داده‌اند، می‌توان دو مفهوم را دریافت؛ در واقع، هر دو مفهوم نیز به واژه‌ی «سبک» باز می‌گردد: اول مفهوم وحدت و دوم مفهوم تمایز. به این معنا که سبک زندگی مجموعه عناصری است که کم و بیش به طور نظاممند با هم ارتباط دارد و یک کل را پدید می‌آورد. همین اتحاد این کل را از کل‌های دیگر متمایز می‌کند. وجود کلماتی همچون الگو، نظاممندی، کلیت، هویت و تمایز در تعریف‌ها همین مطلب را بیان می‌کند.

نکته‌ای که در بیشتر تعریف‌ها باعث تمایز مفهوم سبک زندگی از مفاهیم مشابه (مانند فرهنگ، هویت و شخصیت و ...) و محدود سازی آن می‌شود، خلاقانه و گزینشی بودن اجزا و عناصر سبک زندگی است به

در اسلام زن اجتماعی کسی است که بخل عفیفانه داشته باشد! یعنی در نشان دادن زیبایی‌های خود به نامحرم، سخاوت نداشته و بخیل باشد؛ یعنی در تجلی دادن ظرافت‌های وجودی خودش به نامحرم خسیس باشد. (داودی نژاد، ۱۳۹۶، ص ۲۳۴-۲۳۰)

نتیجه گیری

سبک زندگی هر فردی برخاسته از اعتقادات و اصول پذیرفته شده و به عبارتی جهان‌بینی و ایدئولوژی آن فرد است. با وجود ایدئولوژی و جهان‌بینی اسلامی، فرد باید زندگی اسلامی داشته باشد. اسلامی بودن شیوه‌ی زندگی به این معناست که سبک زندگی بتواند بستر ساز عبودیت الهی در حیات انسانی باشد.

زنان قوام جامعه‌ی انسانی هستند. اگر جامعه بخواهد به سعادت نائل شود، باید در تربیت زنان خود سرمایه‌گذاری کند؛ چرا که پایه‌ی اول صلاح و فساد هر جامعه، در گرو صلاح و فساد زنان آن جامعه است؛ زیرا هم خود زن و هم کار او ظرافتی خاص دارد. اوست که همه‌ی زنان و مردان آینده‌ی جامعه را در دامان خود تربیت و مسیر حرکت را تعیین می‌کند، اوست که می‌تواند شبیخون فرهنگی را دفع کند یا بالعکس به مجسمه‌ی مصرف کالاهای غرب تبدیل و وسیله‌ای در دستان پلید استعمارگران برای تصاحب همه چیز جامعه و سرمایه آیندگان شود. زنان با عاطفه و پاک نهاد، مهد هدایت مردان بزرگ و نابغه می‌باشند. این مادران فرخنده سیرت و ارجمند هستند که در آغوش مهر و محبت و در پرتو رحمت و شفقت خود، کودکانی تربیت می‌کنند که هر یک به تنها یی پیشوای میلیون‌ها انسان می‌شوند. ارحام بانوان به منزله‌ی صدف‌هایی است که مروارید های غلطان را در خود می‌پروراند:

گوهر پاک بباید که شود قابل فیض
ورنه هر سنگ و گلی لؤلؤ و مرجان نشود

آری! در دامن‌های عفیف و پاک و در نتیجه‌ی تربیت‌های مهذب مادران، روح‌های بزرگ و اراده‌های آهنین به وجود می‌آید. در پرتو تربیت روح پرور بانوان است که اطفال کوچک، قابلیت آن را پیدا می‌کنند که محیط اجتماع را زیر و رو کرده و خط سیر جامعه را تابع اراده خود سازند، پس اگر زنان در مسیر صحیح الهی قرار گیرند، با توانای بالقوه‌ی خود می‌توانند خانواده و جامعه را از انحراف‌های اخلاقی و عقیدتی نجات دهند.

منابع

قرآن

- ۱- امینی، ابراهیم، تربیت، چاپ دهم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۲
- ۲- بیرانوند، محمد، راهکارهای عملی تربیت دینی کودکان، چاپ دوم، اصفهان: حدیث راه عشق، ۱۳۹۶
- ۳- پور امینی، محمدباقر، سبک زندگی (منتشر زندگی در منظر امام رضا علیه السلام)، چاپ دوم، مشهد: قدس رضوی، ۱۳۹۲
- ۴- جوادی آملی، عبدالله، زن در آیینهٔ جلال و جمال، چاپ شانزدهم، قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۶
- ۵- جوادی آملی، عبدالله، مفاتیح الحیا، قم: اسرا، ۱۳۹۱
- ۶- خطیب، مهدی، مهارت‌های زندگی، چاپ دوم، قم: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۹۶
- ۷- خنیقر، حسین و پور حسینی، مژده، مهارت‌های زندگی، چاپ یازدهم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۰
- ۸- داوید نژاد، مسلم، رازهای تسخیر قلب همسر، چاپ چهاردهم، قم: مهر دلدار، ۱۳۹۶
- ۹- دشتی، محمد، نهج البلاغه، چاپ بیست و چهارم، قم: مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین، ۱۳۸۳
- ۱۰- رحیمی، عباس، زندگی موفق (رازهای خوب زیستن)، چاپ یازدهم، قم: نشر جمال، ۱۳۹۰
- ۱۱- سادات، محمد علی، راهنمای پدران و مادران ، جلد دوم، چاپ هجدهم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷
- ۱۲- سالاری فر، محمدرضا، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، چاپ هشتم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۲

- ۱۳- شبدينى پاشاكى، محمد و ديجران، سبك زندگى اسلامى، قم: زمزم هدایت، ۱۳۹۴
- ۱۴- كلانترى، على اكبر، اسلام و الگوى مصرف، ويرايش دوم، چاپ دهم، قم: مؤسسه بوستان كتاب، ۱۳۸۸
- ۱۵- مجلسى، محمد باقر، حلية المتقيين، چاپ چهارم، قم: جلوه ى كمال، ۱۳۹۳
- ۱۶- محدثى، جواد، اخلاق معاشرت، چاپ سوم، قم: مؤسسه بوستان كتاب، ۱۳۸۱
- ۱۷- محمدى ارهانى، نرجس، محیط اجتماعى و تأثير آن بر تربیت، قم: مرکز نشر هاجر، چاپ اول، ۱۳۹۵
- ۱۸- محمدى رى شهرى، محمد، تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث، چاپ ششم، قم: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۹۱
- ۱۹- مصطفوى (خمينى)، فريده و جعفرى ورامينى، فاطمه، زن از منظر اسلام، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامى حوزه ى علميه قم، ۱۳۸۲
- ۲۰- حسين مظاھرى، خانواده در اسلام، اصفهان
- ۲۱- معاونت فرهنگي تبلیغی حوزه ى علميه، حيات طيبة(سبك شناسى اخلاق فردی)، ج ۱، چاپ دوم، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۷
- ۲۲- معاونت فرهنگي تبلیغی حوزه ى علميه، حيات طيبة(سبك شناسى اخلاق خانوادگى)، ج ۲، چاپ اول قم: مرکز نشر هاجر، پايز ۱۳۹۶
- ۲۳- مهرizi، مهدى، زن در اندیشه ى اسلامى، چاپ سوم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامى، ۱۳۸۶
- ۲۴- نصيري، مريم، تحليل مفاهيم شخصيتى زنان، چاپ اول، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۴

۲۵-نقیه، مجید، ظرافت های خانوادگی (۵۰۰ نکته کاربردی برای والدین، خانواده ها و مریبان)، چاپ اول،

اصفهان: مداد سفید، پاییز ۱۳۹۰

۲۶-نوری همدانی، حسین، جایگاه بانوان در اسلام، مهدی موعود، چاپ دوم، ۱۳۸۳

۲۷-علائی رحمانی، فاطمه و احديان، مریم، نقش زنان در تحقیق سبک زندگی اسلامی، ۱۳۹۴/۱۱/۲۹

<https://www.civilica.com>